ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 26ης Απριλίου 1988 *

Στην υπόθεση 74/86,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο Peter Karpenstein, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκπροσωπούμενης από την Jutta Peters, Ministerialrätin στο ομοσπονδιακό Υπουργείο Νεολαίας, Οικογενείας, Γυναικών και Υγείας, και τους Dietmar Knopp και Frank Montag, δικηγόρους Κολωνίας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, καθορίζοντας νομοθετικώς και διατηρώντας το ανώτατο όριο εμπλουτισμού (αυξήσεως του φυσικού αλκοολικού τίτλου) για ορισμένες γερμανικές αμπελουργικές περιοχές σε 4,5 % vol., παρέβη τους κανόνες της κοινής οργανώσεως αμπελοοινικής αγοράς, και ιδίως το άρθρο 32 του κανονισμού 337/79 του Συμβουλίου, της 5ης Φεβρουαρίου 1979, περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 112), καθώς και τα άρθρα 5 και 189 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida και G. C. Rodríguez Iglesias, προέδρους τμήματος, T. Koopmans, U. Everling, Y. Galmot, K. Κακούρη και T. F. O'Higgins, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 27ης Ιανουαρίου 1988,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της ίδιας ημέρας,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 12 Μαρτίου 1986, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή, με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εισάγοντας στη νομοθεσία της και διατηρώντας σε ισχύ διάταξη καθορίζουσα, για ορισμένες αμπελουργικές περιοχές της Γερμανίας, το ανώτατο όριο εμπλουτισμού (αυξήσεως του φυσικού αλκοολικού τίτλου) σε 4,5 % vol. για ορισμένες ποικιλίες και για ορισμένες αμπελουργικές εκτάσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τους κανόνες περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς, και ιδίως από το άρθρο 32 του κανονισμού 337/79 του Συμβουλίου, της 5ης Φεβρουαρίου 1979, περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 112), καθώς και από τα άρθρα 5 και 189 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Κατά το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού 337/79, η αύξηση του φυσικού αλκοολικού τίτλου του οίνου κατ' όγκον δεν μπορεί να υπερβαίνει το όριο του 3,5 % στην αμπελουργική ζώνη Α, το όριο του 2,5 % στην αμπελουργική ζώνη Β και το όριο του 2 % στις αμπελουργικές ζώνες Γ. Η παράγραφος 2 του άρθρου 32 ορίζει ότι η αύξηση του αλκοολικού τίτλου που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μπορεί να φτάσει το όριο του 4,5 % στην αμπελουργική ζώνη Α και το όριο του 3,5 % στην αμπελουργική ζώνη Β κατά τα έτη κατά τη διάρκεια των οποίων οι κλιματολογικές συνθήκες υπήρξαν εξαιρετικά δυσμενείς. Κατά το άρθρο 4 του ίδιου άρθρου, οι αποφάσεις με τις οποίες επιτρέπονται οι αυξήσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 εκδίδονται από την Επιτροπή κατά τη λεγόμενη διαδικασία της επιτροπής διαχειρίσεως.

3 Ο γερμανικός νόμος περί οίνου (Weingesetz) τροποποιήθηκε με νόμο της 27ης Αυγούστου 1982 (BGBl. I 1982, σ. 1177). Ο τροποποιητικός αυτός νόμος προσέθεσε στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 6 του νόμου περί οίνου το ακόλουθο εδάφιο:

« Για τις αμπελουργικές περιοχές Mosel-Saar-Ruwer, Mittelrhein και Ahr, ισχύει ανώτατο όριο εμπλουτισμού 4,5 % vol. για ορισμένες ποικιλίες και ορισμένες αμπελουργικές εκτάσεις. »

4 Η κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο του γερμανικού νόμου περί οίνου, όπως έχει τροποποιηθεί, δημοσιεύτηκε στην Bundesgesetzblatt ταυτόχρονα με τον τροποποιητικό νόμο (BGBl. I 1982, σ. 1196). Στο κείμενο αυτό, η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 6 συνοδευόταν από υποσημείωση, που διαλαμβάνει τα εξής:

« Κατά το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 337/79, το ανώτατο όριο εμπλουτισμού ανέρχεται σε 3,5 % vol. για όλες τις αμπελουργικές περιοχές της αμπελουργικής ζώνης Α. Μπορεί να αυξηθεί σε 4,5 % με απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για τα έτη κατά τα οποία οι κλιματικές συνθήκες είναι εξαιρετικά δυσμενείς. »

5 Στις 8 Ιουλίου 1982 ήδη, η Επιτροπή απηύθυνε στην κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας τηλετύπημα, με το οποίο της ζητούσε να μη θέσει σε ισχύ τον τροποποιητικό νόμο, λόγω ασυμφωνίας του προς το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού 337/79. Στις 30 Ιουλίου 1982, η γερμανική κυβέρνηση απάντησε ότι συμμεριζόταν την άποψη της Επιτροπής, της οποίας το τηλετύπημα είχε διαβιβαστεί στις αρχές των ομοσπόνδων κρατών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή της αμπελοοινικής νομοθεσίας, καθώς και στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς κύκλους, και ότι η ίδια αναλάμβανε την υποχρέωση να θέσει τέρμα στην ασυμφωνία του άρθρου 6 του νόμου περί οίνου με τον κοινοτικό κανονισμό το ταχύτερο δυνατόν. Ο τροποποιητικός νόμος, ωστόσο, τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 1982.

6 Δεδομένου ότι, κατά τα έτη 1983 και 1984, η κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας δεν κίνησε τις κατάλληλες διαδικασίες για να καταργήσει το επίδικο εδάφιο του άρθρου 6, δεύτερη παράγραφος, του νόμου περί οίνου, η Επιτροπή κίνησε, με το από 9 Οκτωβρίου 1984 έγγραφό της, τη διαδικασία του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ. Στις 11 Δεκεμβρίου 1984, η γερμανική κυβέρνηση γνωστοποίησε στην Επιτροπή ότι η τροποποίηση του νόμου περί οίνου είχε μεν καθυστερήσει, αλλ' ότι επρόκειτο να καταρτιστεί σχετικό νομοσχέδιο για τις αρχές του 1985. Αφού διαπί-

στωσε ότι, στις αρχές του 1985, η διαδικασία τροποποιήσεως του νόμου δεν είχε ακόμη ξεκινήσει, η Επιτροπή διατύπωσε, την 1η Ιουλίου 1985, αιτιολογημένη γνώμη. Δεδομένου δε ότι η γερμανική κυβέρνηση δεν αποκρίθηκε σ' αυτή τη γνώμη, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

7 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς το ιστορικό της διαφοράς, οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της διαδικασίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω, παρά μόνο καθόσον απαιτείται για να σχηματίσει κρίση το Δικαστήριο.

8 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Επιτροπή διατείνεται ιδίως ότι το επίδικο εδάφιο που προστέθηκε στο άρθρο 6 του νόμου περί οίνου δημιούργησε μια συγκεχυμένη νομική κατάσταση, καθόσον εισάγει στη γερμανική νομοθεσία έναν κανόνα μη σύμφωνο με την οικεία κοινοτική κανονιστική ρύθμιση. Η ασυμφωνία αυτή δεν μπορεί να θεραπευτεί ούτε με μια σύμφωνη προς τους κοινοτικούς κανόνες διοικητική πρακτική, ούτε με την ύπαρξη της υποσημείωσης στη δημοσίευση του νέου κειμένου του νόμου περί οίνου. Και τούτο διότι μια τέτοια κατάσταση αφήνει τους διοικουμένους στην αβεβαιότητα ως προς το ποιο δίκαιο ισχύει.

9 Η γερμανική κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι η επίδικη διάταξη δεν συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο. Τονίζει, ωστόσο, ότι στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, οι κοινοτικές διατάξεις περί αυξήσεως του αλκοολικού τίτλου κατ' όγκον τυγχάνουν στην πράξη αυστηρής εφαρμογής, πράγμα που αποκλείει την έλλειψη ασφάλειας του δικαίου.

10 Όπως έχει υπενθυμίσει επανειλημμένα το Δικαστήριο, και συγκεκριμένα με την απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 1986 (υπόθεση 168/85, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, Συλλογή σ. 2945), η θέσπιση ή η διατήρηση χωρίς καμιά τροποποίηση, στη νομοθεσία κράτους μέλους, ενός νομοθετήματος που είναι ασυμβίβαστο με κάποια διάταξη της Συνθήκης, έστω και αν η εν λόγω διάταξη έχει απευθείας εφαρμογή στην έννομη τάξη των κρατών μελών, παρέχει αφορμή για τη δημιουργία συγχύσεως, καθόσον διατηρεί για τα υποκείμενα δικαίου που αφορά κατάσταση αβεβαιότητας σχετικά με τη δυνατότητα που έχουν να επικαλεστούν το κοινοτικό δίκαιο· επομένως, η διατήρηση αυτή συνιστά, ως προς το εν λόγω κράτος, παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει από τη Συνθήκη.

11 Επομένως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είχε όχι μόνο την υποχρέωση να μην περιλάβει στη νομοθεσία της κανόνες αντίθετους προς τις κοινοτικές διατάξεις, αλλά και να καταργήσει τους εν λόγω κανόνες αμέσως μετά τη θέσπισή τους.

12 Πρέπει, συνεπώς, να αναγνωριστεί ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εισάγοντας στη νομοθεσία της και διατηρώντας σε ισχύ διάταξη καθορίζουσα, για τις αμπελουργικές περιοχές Mosel-Saar-Ruwel, Mittelrhein και Ahr, το ανώτατο όριο εμπλουτισμού σε 4,5 % vol. για ορισμένες ποικιλίες και για ορισμένες αμπελουργικές εκτάσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 5 και 189 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και από το άρθρο 32 του κανονισμού 337/79 του Συμβουλίου, περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς.

Επί των δικαστικών εξόδων

13 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδα. Επειδή η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εισάγοντας στη νομοθεσία της και διατηρώντας σε ισχύ διάταξη καθορίζουσα, για τις αμπελουργικές περιοχές Mosel-Saar-Ruwel, Mittelrhein και Ahr, το ανώτατο όριο εμπλουτισμού σε 4,5 % vol. για ορισμένες ποικιλίες και για ορισμένες αμπελουργικές εκτάσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 5 και 189 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και από το

άρθρο 32 του κανονισμού 337/79 του Συμβουλίου, περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς.

2) Καταδικάζει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα.

Mackenzie Stuart Due Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Koopmans Everling Galmot Κακούρης O'Higgins

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Απριλίου 1988.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart